

KRESŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY

VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ SOBOTU NA ŠESTNÁSŤ STRANÁCH.

Predplatná cena :
 Na celý rok — — 4 koruny — hal.
 Na pol roka — 2 „ — „
 Na štvrt roka — 1 „ 20 „
Jednotlivé číslo 8 hal.

Zodpovedný redaktor :
Dr. ALEXANDER ERNSZT,
 páp. komorník.
 Majiteľ a vydavateľ :
JAN MOLNÁR.

Redakcia a vydavateľstvo :
 Budapešť, IV. ker., Ferencz-József-rakpart 27. szám.
 sem sa majú posielat' predplatky, jako dopisy do novin
 ohlášky a náhodné reklamácie. Cena jedného 5 stĺpcového
 nonpareill riadku 30 hl. Rukopisy sa naspak nedávajú.

Z politického dejišťa.

Po mnohých dedinách volajú najväčší zvon vo važi Burian. Týmto zvonom dľa starých obyčajov zvonár podlžný je v čas búrky odháňať mračná. A v politike zdá sa držia sa tejto obyčaje a na politickom nebi dali sa rozháňať mračná burianom. Mnoho zvonárov tiahlo už tento hrubý zvon, ale ako sa to na dedine stáva, že hrom z mračien vzdor buriana do zvonára uderí, tak aj v našej politike mnoho tých politických zvonárov kleslo už ranou hromu. Medzi všetkými politickými zvonármi najhoršej pochodil gróf Tisza, bo ho trafil nielen hrom, lež zpusťil sa ladovec na celú jeho politickú stránku a rozgnivil ju na plevy.

Cieľom rozohnania politických mračien z podnebia uhorského poslali z Viedne do hlavného mesta ministra spoločných finančných záležitostí baróna Štefana Buriana. Ako diplomata od koreňa vedel on s kým má pojednávať. Že je človek múdry, to dokázal tým, že sa o liberáloch ani neozrel. Či to bolelo týchto pánov, keď videli a skúsili že veľkého vplyvu pán z Viedne si ich ani toľko nevšima ako červený parazol v kúte! To ich zaiste ešte najviacej bolelo, že nemohli a nesmeli ísť k nemu na poklonu. Veď liberál sa len klaňať ľúbi a ako by ani chrbtovej kosti nemal pred bárs akým viedeňským cylindrom, či je prázny alebo plný, ore nosom v prachu, ako keby ho kto najal. Burian teda celkom pokazil dobrú vôľu liberálom. Nešťastie však nechodí samotné. Tak aj to nešťastie čo liberálov potkalo zväčšilo sa ešte tým, že Burian pojednával so spojenou opozíciou.

Politické stránky čo v tejto opozícii sedia,

a ešte aj tá ľudová strana, videly tohoto ozajský živého vyslanca kráľa, smely hľadeť do jeho modrých očí a môžu voňať vôňu jeho panského odevu, kdežto oni sami ako staré tetky môžu v kúte perie drápať! Veru ste vypánštili páni bratia z mokrej štvrte! Ktože bude včul kortešov napájať a židov krmíť! Kto bude včul tú sedliač. tých voličov, tie smradlavé hune, haleny a kožuchy klopať, trízniť a prenasledovať! Všetko je fuč. Vláda, pánstvo, oročky, veľké dôchodky všetko fuč. Včul už len snáď uveria že tá pánska milosť aj vo Viedni tiež len na zajačom chvoste visí. Veď sa to len tak mohlo stať, že vo Viedni na liberálov nič viacej nedajú, keď Burian len so spojenou opozíciou pojednával. Navštívil jednotlivých vodcov protivných stránok, pojednával napokon so všetkými. I keď spojená opozícia ako splnomocneného svojho pomenovala grófa Júliusa Andrásyho, Burian napokon pojednával aj s týmto. I ako človek, ktorý robotu svoju dobre vykonal, odcestoval do Viedne a sdelil výsledok svojho namáhania kráľovi a kráľ dal hneď grófa Andrásyho na audienciu k sebe zavolať. Všetko toto stalo sa bez liberálov ba oproti liberálom. Darma sa namáhali nesvornosť tropiť medzi jednotlivými stránkami opozície, darma ich huckali jednu oproti druhej. Včul už i sám kráľ nahliada, že sa s liberálmi nedá ďalej panovať. Libaráli teda od gruntu vygazdovali.

Gróf Andrásy zavolaný je na audienciu ku kráľovi. Pri tejto audiencii predloží opätne že riešenie krízy celkom je možné konštitucionálnym spôsobom, na základe adresy spojenej opozície. Jestli kráľ požiadavky v tejto adrese obsažené prijme, vtedy vymenovať sa môže vláda, ktorú

spojená opozícia podporovať bude. Jestli by ale kruhy tie čo dovčuľ hatily riešenie krízy aj včuľ vplývaly na kráľa, vtedy sa gróf Andrásy vo Viedni na darmo namáhal a krajina neoslobodí sa tak ľahko liberálnej vlády, v krajine nebude pokoja a snemovňa nebude môcť blahonosne a ku prospechu ľudu účinkovať. Včuľ teda liberáli vyhadzujú jejich posledný adut a v súkromnosti i verejne o to sa namáhajú aby užitočné pôsobenie grófa Andrásy-ho prekazili. Čert nespí! Možno že sa im to ešte ráz pošťastí. Vtedy ale beda krajine. Vlci bývajú vtedy najnebezpečnejší keď vyhladnú. Liberáli cez mesiace tiež už trochu vyhladli. Nedostávalo sa im tých oročíek ako predtým. Žalúdky im teda hodne čvřkajú. Bolo by to teda ozajské nešťastie, keby zas nastal mohli časy, že by sa naši vyhladovaní liberáli vrhnúť mohli na krajinu a na ľud. Zodrali by z neho i deviatu kožu.

Neideme prorokovať. Bo je ťažko len myšlienkou označiť čo sa stať môže. To však každého naplniť musí radosťou, keď vidí, že sa kráľ len predsa o našu krajinu stará. A z toho že kráľ Buriana poslal ku nám, každý len to vidí, že sme neni osirotení. Tešíť sa musíme i tomu, že týmto skutkom kráľ i to uznal, že spojenú opozíciu drží za takú politickú stránku s ktorou je hodno pojednávať. Lež tešíť sa máme aj tomu, že nám je gróf Andrásy tak ctihodná a v každom ohľade bezúhonná osobnosť, v ktorej nielen celá spojená opozícia, teda väčšina krajiny úplne dôveruje, lež ktorý honosíť sa môže i dôverou kráľa a nielen celkom schopný, spôsobilý lež i hotový je na žiadosť kráľa, krajinu vytiahnuť z prítomného politického, ba i hmotného nebezpečia a vyslobodíť ju z pod ťažkého jarma Tiszovho otroctva.

Uprimnou radosťou naplniť musí každého čo neodvisle myslí, i tá skutočnosť, že spojená opozícia, vzdor nápadom, návalom, upodozrievaniam a figlom liberálov pevne stojí, v nezkalnej svornosti stála pri voľbách, v svornosti odvrátila všetko kunšťovanie Tiszové, v svornosti ustálila program prípadnej vlády, v svornosti vydržala v opozícii a včuľ v úplnej svornosti hotová je zo svojich vlastných kruhov zostaviť vládu. Nikdy ale spojená opozícia neohrozenú svornosť jej zretedelnej svetu neukázala, ako keď jednohlasne vystavila splnomocnenie svoje gr. Andrásy-mu. Veď len asnád vo Viedni nezabudli už celkom vážne

rozmyšľať o politických záležitostiach. A choť by aj ak krátky rozum mali, rozpomenú sa snád ešte aj na minúlosť. Nuž až už celkom mysleť nezabudli, nech si pomyslia ak pekne by to bolo keby vláda druhého Andrásyho obnovila vyrovnanie, ustálila, možno na veky pokoj medzi kráľom a Uhorskom, novým bleskom odiala porušenú konštitúciu, vyviedla krajinu zo stavu nezákonnosti, vyhojila by hlboké a bolastné rany ľudu i krajiny, zabezpečila by, dávno a dýchťtve očakávanú blazenú budúcnosť. Kroz toto zaiste vznešene pokorunoval by i kráľ, dlhé a slávne panovanie svoje a za tento skutok panovníckej múdrosti večnou povďačnosťou zaviazal by sebe nielen Uhorsko a vlastný svoj rod, lež i susedné národy cudzozemska. — Previesť toto neni síce malá, ani ľahká úloha. Bo pritom rozličné záujmy stoja si oproti. Vo Viedni a v celom Rakúsku, krivým okom hľadía na každý pokrok a vývin Uhorska. Nadovšetko vo vojenských kruhoch viedeňských nedôverujú oprávnením požiadavkám Uhorska. Ťažkosť jest teda k premoženiu viacej ako treba.

Keby však vzdor tomu pošťastilo sa rozriešenie krízy s prijatím programu spojenej opozície, boly by to tie najväčšie zásluhy grófa Andrásyho. — Za toto ovšem len povďačnosťou zaviazaná by mu musela byť i sama dinastia Habsburgov. Podvrátené by týmto boly konečne i oné falošné mienky a náhlady, že Uhorsko len vtedy je v stave vyprostredkovať si všeliaké povolenia a poľahčenia, keď dinastiu nešťastie stíha. Protivníci Uhorska k potvrdeniu jejich falošných náhľadov s úľubou odvolávajú sa na pokoj uzavretý v Linci, na vojny, ktoré hrozily sa zklátiť trón Marie Terezie, na francúzsku revolúciu, na zákony roku 1790, na revolúciu Viedeňskú a na sankciu zákonov 1848, konečne na vojnu nemeckú pred rokom vyrovnania 1867. Všetko toto sú náhlady bez historického základu. Dinastia a Rakúsko potrebovaly Uhorsko, preto aj uznaly jeho historické práva. Že spomínané udalosti ku tomu prispely, to sa nedá tajiť. Neboly ony však základom, ako nie vyrovnania, tak tiež nie uznania a povolenia práv historických pre Uhorsko.

Spomenuté námietky i z toho ohľadu nemajú základu, že včuľ neni vojny ani revolúcie, i keď vzdor tomu má kráľ starosti, ľahko sa ich pozbaví, keď príjme program spojenej opozície. Pán Boh daj!

Jozef Boltizsár, biskup. †

1821—1905.

Zriedka dobrého človeka a kňaza povolal k sebe Všemohúci po veľmi dlhom a blahonosnom účinkovaní vo vinici Pána. V útorok 16-ho mája o 10 hodine večer vydal dušu Stvoriteľovi svojmu, ozdoba hlavnej kapitule ostrihomskej a veľazaslúžený generál-vikár knieža primása, pre jeho dobré [srdce na vždy blahej pamiatky biskup *Jozef Boltizsár*. Je toto veľká ztrata tak pre knieža primása ako i pre celé arcibiskupstvo ostrihonské. Kňazstvo arcibiskupstva ostrihonského vždy s úprimnou láskou a oddanosťou ponášalo sa ku zomrelému biskupovi, tak po ten čas ktorý ako generál-vikár v Trnave strávil, ako i cez celý čas jeho účinkovania ako generál-vikár arcibiskupstva v Ostrihome. Zarovnak i veriaci celého arcibiskupstva v preblahej pamiatke podržia zomrelého a s povďačnosťou myseľ budú na dobručkého biskupa, ktorý po všetkých krajoch rozsiahleho arcibiskupstva neunávenou usilovnosťou udeloval sviatosť birmovania.

Zomrelý biskup bol dobrý človek v pravom smysle slova, pri tom neunávený pracovník vo vinici Pána, ktorý celý čas jeho dlhého života — vynímajúc troch týždňov nemoce — ku sláve Božej a ku dušnému dobrému veriacich obetoval. Zastával v živote rozličné a ťažké úrady a všade obklučovala ho len láska a úcta predstavených i veriacich. O dobrotivosti srdca jeho mnoho môže vyprávať nielen kňazstvo celého arcibiskupstva, lež i všetci tí čo sa v jejich záležitostiach ku nemu obrátili. Bol on totižto pravý kňaz dľa srdca Boha, ktorý nikoho neoslyšal, lež dľa možnosti svojej každému pomôhol.

Jozef Boltizsár narodil sa r. 1821. dňa 2. februára v Morav. Sv. Jánoch. Rodičia dali ho najprv do školy ku piaristom do Sv. Jura. Pozdej sa učil v Tate a v Ostrihome, kde sa i splnila jeho najväčšia túžba a prijatý bol za klerika. Ako klerik bol najprv v Prešporku v takrečenom Emerikánume a potom ho dali do Viedne na Pázmaneum. 1844. dňa 15. júla vysvätený bol za kňaza a poslaný do Ujlaku za kaplána. Kaplánom nebol dlho, bo ho len skoro zavolali do Ostrihoma, kde sa stal obradníkom staručkého vysväteného biskupa Martina Miskolczyho. Chudiak tento biskup od staroby oslepol a Jozef Boltizsár ako obradník musel mu noviny čítať a musel ho ako ozaj slepého celé hodiny po izbách a po zahrade

vodiť. — Roku 1848. bol Jozef Boltizsár na primacialnom dvore. Vtedy sa stalo, že ako jedonkrát chcel ísť do Párkányu na prechádzku a išiel starým Iodným mostom, prostredný oddiel mostu práve vtedy otvorili a mladý kňaz Boltizsár padol do Dunaja, na šťastie ale chytil sa reťaze. Bol vtedy náhodou na moste žiak a juškulista menom Bolha, teraz organista a učiteľ na Kerepeši pri Budapešti a tento vytiahol z Dunaja topiaceho sa mladého kňaza. Boltizsár odmenil dľa možnosti juškulistu, ktorý včul už

cez 49 rokov vyučuje dietky a z povďačnosti za svoje oratovanie založil svätú omšu. 1849. sa stalo že honvédi z Párkányu začali strieľať do Ostrihoma. Primása vtedy nebolo. Primacialné stávanie bolo prázdne len na strane od Dunaja nachodila sa kancelária primacialná a bydlá nádvořného kňazstva. Gule z Párkányu padaly na túto stranu primacialného stávania. Nádvořní kňazi vybehli pred guľami na ulicu. Aj Boltizsár bol medzi nimi. Rázom ale vystúpil z radu kňazov Boltizsár a išiel zpiatky do primacialného stávania. Ján Simor pozdejší primás a kardinál bol vtedy tiež nádvořným kňazom, i keď videl že Boltizsár ide zpiatky do primacialného stávania, do ktorého jednostajne lietaly gule honvédov volal naň: čo robíte vy lah-

komyselný mladý človek. Boltizsár nepovedal ani slova, vošiel do primacie a onedlho vyviedol ztadiaľ pisára Márkliho, ktorý bol na tolko hluchý, že nevedel o tom že do primacie strieľajú a pomáli len ďalej písal. Keď ho Boltizsár neoratuje, zaiste ho tam pri stole guľa trafi.

Roku 1856. vymenovaný bol Jozef Boltizsár do Štiavnice za farára. Tu on bol veriacim svojim otcem v pravom smysle slova. Vo Štiavnici nachodí sa akademia, vysoká škola lesnícká a bannická. Absolutistická, nemecká vláda nariadila, aby tieto ústavy, ktoré založila tam cisarovná a kráľovná Maria Terezia preložené boly do Viedne. Jozef Boltizsár dal sa v tejto záležitosti na cestu a išiel vtedy ešte na koči do Viedne; bol dva rázy u kráľa a vyprostredkoval uňho, že akademia bannická a lesnícká na vždy ostanú v Štiavnici.

Z úznanlivosti za jeho spasonosné účinkovanie kardinál primás Ján Scitovsky vymenoval Jozefa Boltizsára za prepošta, 1873. štiavnický volebný okres vyvolil ho za ablegáta. Nasledujúceho roku primás Ján Simor vymenoval ho za kanonika ostrihonského. Nebol však dlho

kanonikom v Ostrihome, bo ešte v roku 1874. vysvätený bol za biskupa a poslaný ako arcibiskupský vikár do Trnavy. Cez 17 rokov spravoval Jozef Boltizsár tento vikariát toľkou láskou a tak neunavenou usilovnosťou že pamiatka jeho hlboko vstiepená je nielen do srdce kňazov, lež i svetských a vôbec každého čo príležitosť mal s ním obcovať. Pápež Lev XIII. vymenoval Jozefa Boltizsára za kňaza u trónu pápežského a roku 1882. za grófa rímskeho.

Knieža primás Klaudius Vaszary povolal ho zpiatky do Ostrihomu a vymenoval ho za svojho generál-vikára. Ťažko príde opísať účinkovanie tohoto biskupa, ktorý v prácach svojich nikdy neustával.

Udeľovanie sviatosti birmovania započal obyčajne vo sviatky svätodušné vo väčších mestách a potom pokračoval v ňom po celom arcibiskupstve, ani tu neni dediny kde by sa cez 29 rokov biskupského účinkovania svojho nebol obrátil. Sviatosť birmovania udelil Jozef Boltizsár roku 1885-ho 31.840 a roku 1894-ho 26.419 dušiam. Do hromady obirmoval asi 400.000 duší. Menšie kňazské rady udelil 674-tým. Za subdiakonov posvätil 548, za diakonov 507 za kňazov 492-och.

Roku 1894. slávil Jozef Boltizsár svoje päťdesiatročné kňazské jubileum a pri tejto príležitosti vyznačil ho kráľ hviezdou ozdobeným stredným krížom radu Františka Jozefa. Roku 1900. dňa 25-ho októbra svätzil 25ročnú pamiatku svojho vysvätenia za biskupa. Kedy aj 10.000 korún rozdal na rozličné cirkevné a kulturalné ciele. Roku napokon 1904. dňa 14. júla slávil svoje zlaté jubileum kňazské kým v 84. roku veku svojho na vznešené skutky a čnosti bohatý život svoj zakončil sprovádzaný k večnému pokoji, uprimným žialom a pravým súcitom všetkých veriacich!

Vo štvrtok 18-ho mája pochované byly bezdušné pozostatky zomrelého biskupa k večnému odpočinku v mohutnej krypte baziliky ostrihomskej. Pohrabné obrady držal vysvätený biskup dr. *Medard Kohl*. Ku pohrabu dostavily sa deputácie mesta Trnavy, trnavskej a prešporskej kapitole, trnavského gymnázia a trnavského gymnázia a trnavského literarného spolku sv. Adalberta (Vojtecha). Z hlavného mesta ako i z Vacova bolo tiež viacej cirkevných hodnostárov prítomných. Mesto a stolica ostrihomska vyslaly deputácie. O štvrtej hodine po obede pohnul sa napokon pohrabný sprievod ku bazilike. Klerici semenišťa ostrihomskeho vniesli mrtvolu do krypty kde po poslednom požehnaní vložená bola k večnému pokoji. Slávnostné rekviem držal za dušu zomrelého v piatok ráno o deviatej posvätený biskup dr. *Medard Kohl*. Arcibiskupstvo ostrihomske utratilo v zomrelom veľkého kňaza, kňazstvo uprimného priateľa a veriaci i chudobní dobrého otca a dobrodincea. Odpočinutie večné daj mu Pane a svetlo večné nech mu svieta!

**Zadovažujte predplatiteľov pre
«Kreštan»-a!**

O kresťanskej tlači.

Literárna spoločnosť sv. Štefana držala vo štvrtok 18. mája valné shromáždenie. Dr. Karol Hornig, biskup veszprímsky zahajil toto shromáždenie rečou, v ktorej sa vyslovil o významnosti katolíckej tlače. Prítomné pomery nútia nás k tomu, aby sme v súvislosti s touto vznešenou rečou spomenuli aj my, až aj len v krátkosti významnosť katolíckej tlače.

Čo je to tá katolícka tlač? Čo viac alebo menej učení ľudia myslia a napíšu a dajú vytlačiť to menujeme vôbec tlač. Čo ľudia za vieru a pravdu i za cirkev katolícku oduševnení napíšu a dajú vytlačiť, to menujeme katolícku tlač. Môžu sa napísať a dať vytlačiť dobré veci a môžu sa napísať a dať vytlačiť i zlé veci. Zlé stojí vždy v boji s dobrým. Tak aj tlač zlá stojí vždy v boji s dobrou tlačou. A pokiaľ ľudia radšej nasledujú zlé ako dobré, následkom toho radšej a viacej podporujú tlač zlú ako dobrú.

Tlačou rozširujú sa vedomosti. Svet zlý a od Boha odpadlý, rozširuje tlačou zlé a bezbožné vedomosti. Cirkev a verní jej katolíci rozširujú tlačou vedomosti dobré, pravdu, mravnosť a slovo Božie. Svet zlý a bezbožný lichotí ľuďom, aby ich ku zlému zvedol, vyberanými slovami vkladá sa do srdca nevinných, aby ich otravil a ku zlému zväbil. Tlač dobrá poučuje, napomína ľudí, nelichotí nikomu lež keď treba aj ostrými slovami ukazuje na pravdu, na ohavnosť hriechu, karhá výstupky ľudí. A preto ľud viacej obľubuje tlač zlú, ktorá mu lichotí, ktorá ho ku zapovedeným pôžitkom zvädza, ako tlač dobrú, ktorá mu mravnosť, pravdu ohlasuje a ktorá mu pre rozličné nedovolené veci do svedomia vstúpa.

Tlačou robí sa takrečená verejná mienka. Táto môže byť tiež dobrá alebo zlá. Ľudia sú totiž za našich časov leniví myslieť. Aby sami mysleli a svoju politickú mienku alebo mienku o iných bežných záležitostiach sami si utvorili nemuseli, to čítajú všetko čo je vytlačené, čítajú noviny. Nepýtajú sa z akého prameňa ony pochádzajú, lež ich len čítajú a hltajú ten jed, čo im každodenne podávajú. Čo títo ľudia v novinách čítajú, toho sa potom v živote aj držia a to aj nasledujú a nechcú veriť, že si za svoje peniaze toho najväčšieho nepriateľa do domu púšťajú.

Ako vyzerá tá verejná mienka, ktorú zlá tlač, teda tie zlé noviny rozširujú? A kto je to, čo túto tlač, tieto noviny píše? Tá verejná mienka, ktorú zlá tlač, zlé noviny rozširujú, to je jedno veľké, hlboké a smradlavé bahno nemravnosti. Z tohoto bahna povznáša sa para, ktorá už celé národy otravila. A svet predsa kúpe sa s úľubou v tomto bahne, ako ošípané v mláke. Nemáš hriechu a výstupku, ktoré by ti zlá tlač, zlé noviny nevedeli oslavovať a vyvyšovať. Zlé noviny píše, že nenie Boha a podlí ľudia tomu aj veria; zlé noviny píše že nenie neba a pekla, a podlí ľudia tomu veria; zlé noviny píše, že človek nemá dušu, a podlí ľudia aj to za pravdu držia. Píše zlé noviny, že nenie hriechu, že smilstvo, nestydatosť, lož, krádež, nevera, cigáňstvo, sú len prázdne

pochopy, a hlúpi ľudia všetkému tomu veria, bo to všetko lichotí jejich zlému svedomiu. Takto vyzerá v krátkosti tá verejná mienka, ktorú zlá tlač a zlé noviny rozširujú. A kto ju robí a píše túto verejnú mienku? Píšu a robia ju vôbec a zväčša židia. Žid keď sa nevie iného v živote lapí, dá sa písať novinky. Žid keď sa mu tiaži robiť, ide do mesta a stane sa novinkárom a robí pre celú krajinu a pre celé okolie verejnú mienku. Blúzni na Boha, očerňuje cirkev, omlúva kňazov a nenie pred ním nič svätého, do čoho by blatom neuhodil. Ľud hromzí na židov, pri tom ale s úľubou číta židovské noviny. Tak ako korheľ, ktorý vždy hreší na židovské pálené a víno, predsa sa ale len vždy tohoto napije.

Oproti mienke zlej postavená je verejná mienka dobrá. Jest to tá tlač, sú to tie noviny, ktoré rozširujú pravú osvetu, slovo Božie, pravdu a všetko, čo je šlachetné a krásne, ktoré pracujú a bojujú za práva cirkve, za práva a záujmy ľudu. Táto verejná mienka jest tým najlepším, najvernejším priateľom a dobrodincem ľudu. A predsa čo vidíme? Katolícku knihu, noviny kresťanského ducha, sebe ľud nekúpi, nemá vraj peňazí, nemá kedy čítať. Nekresťanské, zlého ducha, nekatolícke, liberálne noviny v rozličných jazykoch, majú na státisíce odberateľov. Noviny pre katolícky ľud písané, ľud len-len z milosti drží a sotva živoria.

Jestli ale ľud chce, aby mu lepšie išlo, jestli chce slyšať slovo pravdy a pravej osvety, držať a čítať musí časopisy a knihy v kresťanskom duchu písané. Kresťan nesmie zabudnúť, že najlepším priateľom a bratom mu je kresťan. V žiadnom katolíckom dome a hospodárstve nech teda nechýba «Kresťan».

Kresťansko sociálny kurzus.

Kresťansko-sociálny kurzus začal sa 22-ho mája v miestnosťach katolíckeho spolku tovaryšského v Komárne. Alexander Giesswein, kanonik a ablegát, pozdravil obecenstvo v mene krajinského družstva katolíckych spolkov a vysvetlil program družstva týchto katolíckych spolkov ku rozšíreniu poučenia o sociálnych potrebách. Spomenuté družstvo totiž mieni v jednotlivých mestách krajiny držať sociálne kurzy, a verejné prednášky totiž, v ktorých sa ľud o rozličných sociálnych, spoločenských potrebách v kresťanskom duchu poučovať má. Týmto spoločenským potrebám sa len vtedy dá odpomôcť, keď sa ustanovia zákony v duchu kresťanskom.

Po tejto s úľubou prijatej reči rečnil Mikuláš Ladányi o vyvandrovaní. Rečník zaoberal sa najprv s príčinami a následkami vyvandrovania a prešiel potom ku pretriasaniu zákona o vyvandrovaní. Ku tejto otázke sa ohlásili Alexander Ernszt a Karol Szentiváni. V nasledujúcej prednáške zaoberal sa Alexander Giesswein s otázkou triedy robotníckej, ktorá — dľa jeho vysvetľovania — tvorí len jednu čiastku sociálnych otázok.

Alexander Ernszt držal prednášku o priemyselnom zákone, v tejto prednáške konštatoval rečník, že priemyslom nedá sa viac pomôcť liberálno hospodárskymi

zásadami. Práve tieto zásady zapríčinily záhubu priemyselníkov. Včuf už odbila posledná hodina, aby sa im pomohlo, bo ináč každý malý priemyselník stane sa socialdemokratom. Priemysel hlavného mesta pomerne ešte najlepšie stojí, zvlášte priemysel potravných článkov, vo veľkom ale a v celosti smutný je aj stav priemyselníkov hlavného mesta. Vidieť to z veľkého počtu pomocníkov bez práce, z veľkého počtu zatvorených obchodov, zo súvah účastinárskych spoločností a z výkazov prostredníkov práce. Po vidieku je stav priemyselníkov ešte smutnejší. V komárňanskej stolici 77 procentov priemyselníkov pracuje bez pomocníkov. Priemysel fabričný dostáva veľké subvencie, malý priemysel ale nie. Najväčšie nešťastie malého priemyselníka je zákon priemyselný. Malý priemyselník nemôže konkurrovať s fušermi, s väzňami a falošnú krízu robiacimi kupcami. Slobodu ohlasovali, slobody ale neni. Je na to miesto bezuzdná konkurencia. Prvé čo treba je, revízia priemyselného zákona.

Koloman Óveges držal prednášku o domovom priemysle.

Po obede držalo sa zasadnutie pre ľud, v ktorom o alkoholizme, o nápojoch liehových totiž veľmi podarenú reč držal dr. *August Fischer-Colbrie*, vysvätený pomocný biskup košický. Napokon držalo sa viacej sriaďujúcich zasadnutí. — Prvý kurzus tento kresťansko-sociálny sa veľmi podaril. Potrebné by bolo aby sa podobné prednášky vydržovali i v iných, nadovšetko horných mestách krajiny. Len kresťanský socializmus môže pomôcť ubiedenému ľudu.

POLITICKÉ CHÝRY.

Porada ľud. strany snemovej.

Ľudová strana snemová v pondelok večer o pol 7. hodine držala poradu vo vlastnom kruhu. Predseda bol gróf Aladár Zichy, zápisnicu viedol Béla Nyáry. Prítomní boli: Michal Artim, Ján Csernoch, Franc Csizmazia, Michal Dömötör, barón Ivor Kaas, Ján Molnár, Béla Nyáry, Alexander Simonyi-Semadam, Franc Szkyesák, Karol Wildfeuer, Mikuláš Zboray, gróf Aladár Zichy. Nedostavenie ku porade vylúvili; Franc Darányi, Alexander Giesswein, Ján Trubinyi. — Po zahájení porady zápisník Béla Nyáry prečítal dopis poklony a blahoželaní, ktorý ľudová stránka, ako strana politická snemová predostre jeho Eminencii kardinálovi knieža-primasovi Klaudiovi Vaszarjmu z príležitosti jeho 50-ročného kňazského jubilaumu. Porada ľudovej stránky snemovej osnovu dopisu prijala jednohlasne. Predseda gróf Aladár Zichy podal potom porade zprávu o missii ministra spoločných finančných záležitostí Štefana Buriana, o zasadnutiach ktoré výkonný výbor koalície držal v sobotu a v pondelok a napokon, že gróf Julius Andrássy prijal splnomocnenie a vyslanie tohoto výboru ku kráľovi. Pri tejto zpráve

rozpriadla sa krátka debatta, na ktorej zúčastnili sa nasledovní: gróf Aladár Zichy, Štefan Rakovszky, Ján Csernoch, barón Ivor Kaas, Mikuláš Zboray, Ján Molnár, Franc Csizmazia, Béla Nyáry a Franc Szkycsák. Porada napokon jednohlasne vzala v známosť uzavretie výkonného výboru koalície a odobrovala vyslanie grófa Juliusa Andrásyho ku kráľovi. — Porada ďalej zaoberala sa so záležitosťami denného poriadku budúcich zasadnutí snemovne. V zasadnutí snemovne vo stredu, zapíše sa do knihy návrhov, návrh o autonómnych colných tarifách. Simonyi-Semadam navrhol, že záležitosť agentov vyvandrovaní predniesť sa má v snemovni. Barón Ivor Kaas navrhol, že zákon o úžerníctve treba revidovať. Dömötör spomína sprísnenie zákona na dovandrovanie. Prišlo tiež do reči viacej životných záležitostí, ktoré ľudová strana v záujme ľudu na sneme ku prevedeniu odporúčať bude. Medzi členov vonkajších ľudovej strany, prijatý je konečne Ján Klauz (Szempez).

Snemovňa.

Dňa 22-ho mája držala snemovňa krátke zasadnutie. Predseda Julius Justh úradne podal snemovni zprávu o smrti grófa Thoodora Andrásyho, keď vyzdvihol veľké zásluby zomrelého o krajinu. Predložil ďalej predseda snemovni mandát v Alsó-Árpási zvoleného ablegáta Mikuláša Szerban-a a sdělil, že segedínsky mandát baróna Dezidera Bánffyho je verifikovaný, následkom čoho teda barón Bánffy osvedčiť sa musí, či podrží mandát mesta Segedína, alebo mandát mesta Pápa. Pojednávalo sa na to viacej imunitných záležitostí, na čo na návrh predsedu uzavreno bolo, že nasledujúce zasadnutie drží snemovňa vo stredu 24-ho mája.

Knieža-primasa 50-ročné kňazské jubiläum.

Dňa 26-ho mája slávi kardinál knieža-primas uhorský a arcibiskup ostrihomský Klaudius Vaszary 50-ročnú pamiatku svojho vysvätenia za kňaza dňa 26-ho mája, ktorá slávnosť z naloženia najvyššej cirkevnej správy po celom arcibiskupstve odbavovať sa bude vo všetkých farských kostoloch dňa 28. mája. Jest toto zriedkavá slávnosť a kto ju vhodným a primeraným spôsobom slávi, oslavuje nielen vysokého jubilanta, lež i seba samého ako pravý kresťan a katolík. Vysoký jubilant neni priateľom vonkajšieho hluku. V tichosti a súkromnosti zamýšľa on vrúčne vďaky vzdávať Všemohúcenu za tie nesčíselné milosti, ktoré mu behom dlhého života tak hojným spôsobom preukázal. V súkromnosti našich kostolov spájajme modlitby naše s modlitbami vysokého jubilanta, až Všemohúci vyslyší prosby prvého hodnostára cirkve a dá mu zdravia a sily, aby ku sláve Večného, ku oslave vlasti a k duševnému i telesnému dobrému zvereného si ľudu i na ďalej účinkovať mohol.

Čo doniesol Burian?

Burian prišiel teda do hlavného mesta. Čo ale doniesol so sebou? Pre liberálov nič, tí teda môžu ešte ďalej s oveseným nosom mrkvu strúhať. Hovorili aj preto

liberáli, že Burian spojenej opozícií tiež ničoho doniesol. Poslali ho vraj len preto z Viedne, aby sa so spojenou opozíciou pojednal, aby táto stránka dala dakomu plnomocenstvo, ktorý by v jej mene, teda v mene väčšiny snemu, žiadosti krajiny kráľovi predniesol. Tieto chýry ale, ako ich liberáli vytrubovali, nemaly základu. Burian ako to z Viedne z hodnoverného prameňa píšú, doniesol predsa sebou rozličné povolenia. Ba aspoň bol vo Viedni splnomocnený v takomto smysle sa vysloviť pred spojenou opozíciou. Povolenia tieto týkajú sa verejnej správy, vojanských otázok a napokon viaceru otázok na poli krajinského hospodárstva. Burian teda predsa len voľačo doniesol, povolenia totiž, alebo aspoň výhľady na povolenia, na základe ktorých bude možno krajinskú krízu rozriešiť. Netešia sa tomuto liberáli, bo s každým dňom presvedčujú sa viacej o tom, že už ani vo Viedni neni pre nich tak ako bolo predtým.

Gróf Julius Andrásy.

Ako Burian pojednával so spojenou opozíciou, táto pomenovala grófa Juliusa Andrásyho, ako tú politickú osobnosť, ktorému náklonná jest dať plnomocenstvo, aby v mene jej a v obore adressy kráľovi podanej vyjednával vo Viedni cieľom riešenia krízy a konečne vymenovaná bola vláda. Burian na to pojednával s gr. Júliusom Andrásym, ktorý na to osvedčil sa v porade spojenej opozície, že prijme splnomocnenie a pôjde ku kráľovi. O liberálov sa Burian ani neozrel, ako keby ich ani na svete nebolo. Mysleli si, že sa celý svet okolo nich krúti. Snád včul už len raz nahliadnu, že krajina naša aj bez nich celkom dobre obstojí.

Denný poriadok snemovne.

Denný poriadok snemovne závisí od toho, čo vykoná gróf J. Andrásy vo Viedni. Jestli prijme kráľ požiadavky spojenej opozície, vtedy kým sa vymenuje nová vláda, odročia sa zasadnutia snemovne na krátky čas. Jestli ale gróf Julius Andrásy vo Viedni bez výsledku sa namáha, snemovňa bude ďalej držať zasadnutia a začne pretriasanie autonómnych colných tarif.

Z CUDZOZEMSKA.

Z Francúzska.

Z Parížu dochádzajú veľmi čudné chýry o rozlúčení cirkve od štátu. Píšú totiž, že v tom páde, jestli zákon o rozlúčení cirkve od štátu francúzskou snemovňou prijatý bude, všetci katolícki kňazi zastavia celé jejich cirkevné účinkovanie, nebudú omšu slúžiť, kázať, krstiť, ani pochovávať. Toto by sa pravda ale len vtedy stať mohlo, keby pápež na celé Francúzsko vypovedal najväčšiu cirkevnú pokutu, totiž interdictum. Ako píšú, tohoto boja sa včul vo Francúzsku aj sami frajmaureri, bo za isté držia, žeby sa vtedy ľud veriaci celou mocou proti vláde obrátil.

Rusko-japonská vojna.

Celý svet teraz len o Rožestvenskom hovorí. Píšú, že je nemocný. Druhí zas píšú, že ostal korhelom. Najnovšie je, čo píšú, že zomrel. Vyzerá to tak, ako by sa Japonci báli Rusov a Rusi Japoncov. Však sa len ukáže komu dá Boh šťastia.

Vyzvanie k predplateniu.

Predplatná cena našich novín je:

na celý rok	--- ---	4 koruny
na pol roka	--- ---	2 koruny
na štvrt' roka	--- ---	1 koruna.

Do Ameriky: Na celý rok 8 korún. --- Do Pruska na celý rok 6 korún.

Tíh ct. predplatiteľov, ktorí sú v Amerike alebo v Prusku a ktorí neposlali nám vyšoznačené predplatné, prosíme, aby si čím skôr vyrovnali svoje predplatné podľa hore označeného vyzvania.

«Kreštan» kiadóhivatala
Budapest, IV., Ferencz József-rakpart 27.

BESEDNICA.

Poučné rozprávky

(Dokončenie.)

Tak bol pozdravil to samopašné chlapčisko, že mu lice napuchlo ako papuča. Ležal tri dni, a otec ani sa len nehnul od jeho lúžka, ale usilovne prikladal studené handry na bolavé lice.

Keď to Zoltánko vyležal, zase len bol takým lapačom ako pred tým. Nikomu nedal pokoja a každému robil škodu. Ľudia ho nenávideli a mlátili ho, ako starý kozuch. Otec sa nestačil vadit s nimi, a keď to neosožilo, obrátil sa ku kmotrovi o pomoc, a slúžny, aby sa zavďačil za ten veksel, ktorý nechcel vyplatit, celé dni držal vyšetrovanie a pokutoval sedliakov, že im koža prašala. Ale sa veru ani jedon nenaľakal a neplatil ani fuk.

Ako som spomenul. najväčší kríz mal s chlapčiskom ubohý organista. Keď už nevládal s ním, vzal trstenicu a vyobracal ho, že až zem rýpal. S tým ale len sebe škodil, lebo Oklapok povadil sa s ním, a bol koniec ol-domášom.

Zoltán ďalej stváral samopašnosti, a bol takým protivným, že ho ľudia preklínali aj s celým jeho rodom. Mnoho, veľmi mnoho hrešili na hlúpeho otca, že všetko dovoľuje tomu beľárovi.

— Veď on to obanuje. Dosť sa naplače, hovorievali.

Jedon ráz požiar naplašil dedinčanov. Oheň u Šarutov povstal. Zapálil ho Zoltán. Vkradol sa do humna, kde bolo plno slamy a tam zapaloval švibalky. Šťastie že bol tichý čas, lebo ináč zhorí celá dedina. Nech nestrážia žandári dom Oklapkov, veru že zamordujú Zoltána rozhorčení sedliaci.

— Veru že zavraždíme toho paplúcha. Veď neobstojíme preňho. To je od všetkých čertov pekelných ale nie od človeka. To je už potom otec! Obesit takého so-

mára. Ale veď si my poradíme, hrozili sa nahnevaní dedinčani.

Oklapok ani teraz nevykastil lieskovicou drahého synka, ale sa predsa obával, že sa tomu volačo zlého stane, preto rozmýšlal, čo počať so Zoltánom.

— Dám ho do mesta. Čo tu na dedine medzi hlúpiimi sedliaci, celý by sa pokazil. Nech sa tam učí. Bude inakší ako tu.

Keď prišiel na to čas, odviezol ho do mesta, a našiel mu hospodu u jedného poriadneho obuvníka.

— Každého prvého dostanete plat. Chlapec je múdry, trochu živší ako iní, ale to nič. Neopovázte sa ho biť, lebo to nedovolím.

— Dobre. Pre mňa môže na hlavu tancovať, nič mu nepoviem, odpovedal obuvník.

Zoltán aj sa učil aj nie. Šlo to tak na silu. Síce rozumu mal dosť, to aj jeho učítelia uznali, len že ne-upotrebil ho k učeniu ale na huncútstva. Každú chvíľu boly žaloby na samopašné chlapčisko, lebo bol vybíjaný lotor. Ustavične sa mu vyhrážali, že ho vyhodia zo školy, aj otcovi odkázali, a ten za každým navštívil profesorov, a vedel veľmi dobre ukojiť nahnevaných pánov. Slobodným strčil do ruky väčšiu bankovku, a tí zaraz počali jemnejšie nóty spievať. Čelo vyjasnilo sa, a páňko takto uspokojil otca:

— Nebojte sa, veď od veľku lepšie budem dozerat na toho chlapca. Má rozumu vyše práva, len je trochu pochabý, ale za to prejde.

K ženatým učbárom nešiel, ale navštívil jejich pani veľkomožné a s veľkou poniženostou vravel, že pán profesor majú veľa roboty s jeho chlapcom, nechce byť nevďačným, doniesol moriaka, šunku, masla, vajcia, hrudu syra, nech sa páči túto maličkosť vďačne prijať. Pritom ešte aj ruku bozkal pani veľkomožnej. Kujon, vedel čo komu patrí.

— A akože sa volá ten váš synček?

— Zoltán Oklapok, na službu prosím ponižene.

— No poviem môjmu, aby mal starosť oňho. Počula som síce, že je chlapec múdry, len trochu pri veselý, ale to nič, z takýchto býva volačo a nie z fuťmákov podkvasených.

Otec bol celý blažený, keď počul pochvalu. Mal pokoj za jedon čas, keď ale zle bolo, znovu naplnil tobolku peniazmi a koše hydínou a bolo zas dobre.

— Bude z neho človek, vraveli učítelia. Lepšie sa učí a už není viac taký bláznivý, aký bol predtým.

Tieto pochvaly ale stály veľké peniaze a nemaly žiadon účinok na chlapčisko. Ten veru viac halabušil a robil všeliaké hlúposti ako že by sa bol učil.

Takto šlo to z roka na rok. Každý rok viac a viac koštoval, lebo nielen masť — profesorom dané dary — a iné výdavky riasťly, ale aj chlapčisko naučilo sa slopať, karty hrať a milenkám dary kupovať. Poriadny gazda jeho krútil hlavou, a hovoril pre seba: čo by otec tvój mal preš na peniaze, nebude mu stačiť. Mensích lotrov obesili, ako je tento, a jemu všetko ujde. Nuž ale ved pravda že tie husy, sviňa . . . Hej, len sa postáva na

svete mnoho huncútstva! Ale ja len to poviem, že z tohto naničhodníka nikdy nebude poriadny človek. Škoda peňazí! Ak iste otca na žobráka obráti.

Ako si to hospodársky obuvník myslel tak sa stalo. Otec veru nemal preš na peniaze. Zatiaľ bolo v truhle, išlo to ľahko, ale keď sa minúly odložené groše, aj tie ktoré sporiteľna opatrovala, naučil sa hlúpy otec dlhy robiť. Mal dom, záhradu, lúky a pekné zeme, na to dostal v šporkassi. Darmo je, kto chce mať fiškála zo syna, nesmie šanovať peniaze. Ale kde že je ešte Zoltán od toho!

Toto márnenie zapríčinilo veľkú zmenu v dome Oklapkovom. Predtým dobre žili gazda a gazdiná. Ušlo sa aj na mäso aj na koláče, aj na víno, teraz ale keď syn potreboval na svoje zábavy, dobré boly prevarené zemiaky, krúpna kaša a čierny chlieb.

— Veď nám on to o pár rokov navráti tešil sa otec.

— Áno navráti, veď je Zoltánko dobrý chlapec kontrovala matka.

No len čakajte blázni! Dobre urobíte, keď si napred ušijete žobrátku kapsu, lebo veru neviem, či ju neskôr budete mať za čo kúpiť.

Zo Zoltána ostal lump a korheľ. Na rodičov ani sa len neobzrel, len vtedy písal, keď peniaze potreboval. Otca to konečne omrzlo, vybral sa k synovi, že ho napomene.

— Doniesli ste mi peniaze otec? tak ho vítal.

— Horky že doniesol, veď čo som mal všetko som ti dal, a čo mám z toho? Nemáš žiadneho uznania. Už nič nemám, len nežiadaš abych zbíjal? Prosim ťa maj rozum a šetri ubohých tvojich rodičov.

— Čo ste preto sem prišli, aby ste mi kázne robili? To ja nepotrebujem. Mohli ste doma zostať.

— No zdochni ti nevďačník! Nech je prekliata tá hodina, keď si na svet prišiel, zvrískol otec a šiel domov, tam potom vyprával svojej žene ako ho syn privítal.

— Hej inakšie sme ho mali vychovávať zdýchla mať. Dobre nám radil Jozef Strbina keď tu bol, a my sme s nim tak špatne zachodili.

Veru ináč ste mali dbať o vášho syna, hovorím aj ja, tak by nebol prišiel skrz krádež do žalára, vy ale nemuseli ste teraz hoferčiť a biedu tref. Hja, do teď zhybuj strom, kým je ešte len prút.

Fatranský.

CHÝRNIK.

Svatba dediča nemeckého trónu. Z Paríža oznamujú: Ministerská rada uzavrela, že na svatbu dediča nemeckého trónu pošle do Berlína mimoriadnu deputáciu, ktorej členovia budú: Knieža Arenberg, Leon Bourgeois a bývalý francúzsky veľvyslanec Courcelles.

Dedič uhorského trónu v Uhorsku. Arciknieža Franc Ferdinand, dedič uhorského trónu 17-ho večer o 11. hodine došiel na viedeňskom expressnom vlaku do Budapešti, zkadial o niekoľko minút odcestoval do obce ěcska (st. torontálska), kde gróf Harnoncourt sriadi na počtu arcikniežata poľovky.

Perský šach vo Viedni. Z Paríža oznamujú: Perský šach dal na vedomie parížskemu francúzskemu vyslancovi, že na pozvanie kráľa Franca Jozefa príde na štyri dni do Viedne a len ztadiaľ odcestuje do Paríža. Perský šach totiž mal prísť najprv do Paríža a potom až do Viedne.

Púť do Šaštína. Ako obyčajne tak aj toho roku pohne sa v piatok po Nanebevstúpení Krista Pána t. jest 2. júna z Veľkých Topolčan pod vedením vp. Pavla Žiška, kaplána processia na milostné miesto Šaštínske. Processia pojde dľa zvyku cestou cez Frašták a Nádaš. Pútnici z ktorých kolvek obci môžu sa ku nej pripojiť.

Zhorel kostol. Z Bardiova píšu: Drevený kostol v obci Csarnó (šarišská st.), ktorý bol známou umeleckou pamiatkou, zhorel. Pravdepodobné je, že oheň povstal tak, že sa od horiacej sviečky chytil oltár. V kostole boly starodávne omšové rúcha, ktoré tiež zhorely.

Vrátili sa do lona r.-katolíckej cirkvi. Ako je známé. ruský cár nedávno vydal úkaz, v ktorom jednotlivým konfessiam dovoľuje slobodné vyznávanie viery. Na základe tohto úkazu vo Varšave viac sto Poliakov vrátilo sa do lona r.-katolíckej cirkvi. Poliakov pred niekoľkými rokmi prinútili, aby prestúpili na pravoslávnu vieru.

Zavraždili ruského admirála. Z Petrohradu oznamujú, že admirála Našimova jeho bývalý sluha z pomsty zastrelil. Sluha volá sa Smirnov. Admirál prepustil sluhu zo služby, pretože sa skoro vždy opil, a z trestu preložil sluhu ku aktívnym námorníkom. Prepustený sluha keď mal odísť z domu admirála, vnikol do tohto pracovne a pri písacom stolíku sediaceho Našimova zastrelil. Guľa trafila admirála do sluchov, tak že Našimov naskutko zomrel. Vrah ale ešte aj potom tri rázy strelil do mrtvoly Našimovej. Čeliadka admirála sa hneď sbehla, ale sa neodvážila priblížiť ku sluhovi, Smirnov však uspokojil ich rieknuc:

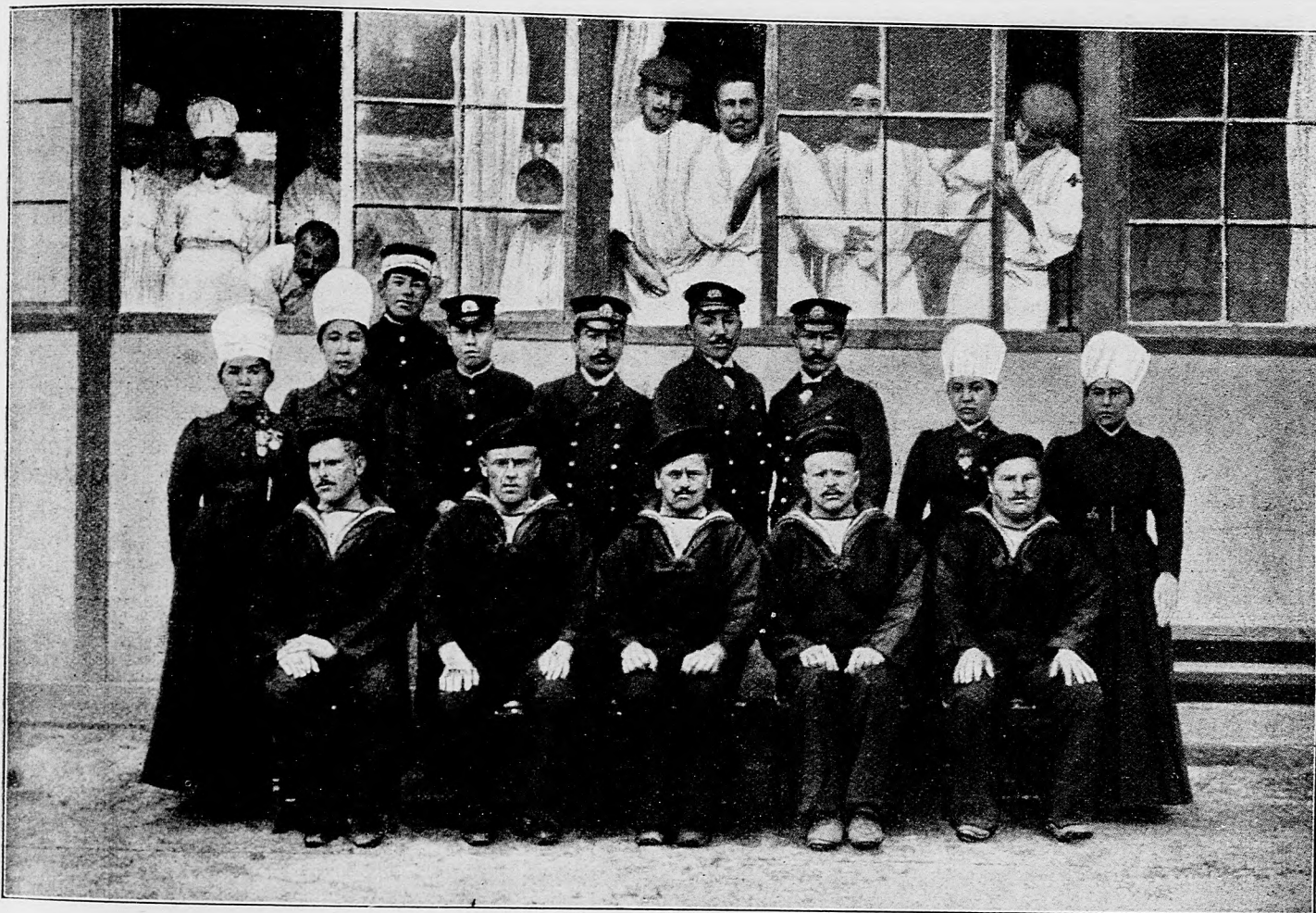
— Nebojte sa! Na vás nebudem strieľať. Tomu, ktorému som bol podľný, už som vyplatil svoj dlh.

Pod mlynom. V obci Leányfalu (st. ostrihomská) udalo sa tieto dni na Duněji veľké nešťastie. Šesť tamojších chlapcov sadlo si na jeden čln. Čln šiel dolu vodou rovno k mlynu, ktorý stojí na lodke a pod mlynom sa prevrhol. Štyria chlapci vyplávali, ale mladší syn mlynára zahynul vo vlnách. Siesty chlapec, menom Štefan Maróti dostal sa tiež pod mlyn, ale sa zachytil reťaze, ktorou je mlyn pripevnený k lodke a tak sa zachránil. Keď prišiel k povedomiu, rozpovedal, že pod mlynom leží jedna mrtvola. Ľudia šli ta a skutočne vytiahli zpod mlyna mrtvolu jedného človeka, ktorá mohla byť vo vode už od viac týždňov. Zaviedli vyšetovanie, aby zistili, kto je patričný utopenec a zkadial pochádza.

Pozor na špiritus! Deň po deň vzrastá počet tých nehôd, ktoré zapríčiňuje špiritus. Tú nedbanlivosť ľudí, s jakou zachádzajú s horiacim špiritusom, nemožno dost odsúdiť. Mohli by sa už ľudia poučiť, veď deň po deň môžu čítať v časopisoch, jaké následky má nepozorné zachádzanie so špiritusom, koľko ľudí sa stalo obeťou svojej nedbanlivosti. Keď varíme alebo ohrievame voľačo na špiritusi, nikdy nedolievajte k horiacemu špiritusu z fľašky špiritus, ba fľašu ani nedržme v blízkosti horiaceho špiritusu. Ďalej dajme aj na to pozor, aby nádoba, v

a pohrýzol aj lekára. Konečne ho sviazali a tak ho vzali pod opateru. Zsirár na druhý deň prišiel k sebe a prosil lekárov za odpustenie, lebo vraj čo urobil, tomu bolo na príčine len víno. Stav šustra je povážlivý.

Prefikaná slúžka. 17. mája večer došla na hlavný kapitanát 11ročná dcéra budínskeho hrobára Imricha Pósvayho a rozpovedala, že ju otec poslal s tromi korunami do Kossuth Lajos-ulice, aby nakúpila rozličné veci. Pri vojenskej nemocnici pripojila sa ku nej jedna slúžka a odprevadila ju až po Kossuth Lajos-ulicu. Tu slúžka

Oratovní námorníci, japonskí lekáři a japonské opatrovnice nemocných.

ktorej horí špiritus, nemohla sa ľahko prevrhnuť, teda postavme ju na isté miesto a nie na kraj stola alebo ohnišťa.

Na smrť odhodlaný hrdinský šuster. 20-ročný obuvnícky tovarýš z Oravice, menom Alojs Zsirár z dobrej vôle odhodlal sa na smrť. No ale nechcel si vziať život takým jednoduchým spôsobom, jako to robia iní samovrahovia, lež stavil sa so svojimi súdruhmi, že odrazu vypije dva litre vína a ostane celkom triezvy, natoľko triezvy, že si knajpom podreže krk. A skutočne šuster vyhral stávkku. Vypil dva litre vína a potom si rýchle podrezal krk, tak že v nasledovnom okamihu už krvou zaliaty ležal na zemi. Hneď ho odniesli do blízkej nemocnice, kde mu lekár chcel obviazať nebezpečnú ranu. Na smrť odhodlaný šuster ale kopal nohami, hrýzol

vošla do jedného obchodu a hneď i vyšla. Povedala dievčatu, že jej nevedia vydať v sklepe z desiatky a preto si vypýtala od dievčata tri koruny, hovoriac, že peniaze o chvíľu vráti. Dievča čakalo pred obchodom dve hodiny, no slúžka sa viac neukázala. Na polícii poľutovali plačúce dievča a štyria úradníci složili štyri koruny a dali ich dievčatku, ktoré sa potom blažene ponáhľalo domov.

Plukovník — ochranca života. Z Miskovca oznamujú: Fridrich Pollák, plukovník 65. pešieho pluku po tieto dni večer s nasadením svojho života ochránil život malej päťročnej dcérky miskovského učiteľa Leopolda Weisza. Malé dievčatko totiž šlo po ulici, keď odrazu splašily sa kone a dievčatko sa dostalo pod kone. Plukovník Pollák v poslednom okamihu kone chytil a dievčatko oratoval.

Chýry zo Spiša. V obci Szepesvéghely dňa 16. apríla veľký oheň zúril, ktorý 18 stodol obrátil v popol; škoda je veľká, lebo aj tá ostatná potrava sa spálila. Neznaf ešte ako povstal oheň. — Na uprázdnenú stanicu notársku v Kubachoch vyvolili dňa 18. apríla doterajšieho tamojšieho notárskeho zástupcu Jána Gótscha za notára. — V magurskej krčme našli nedávno v jednom kúte vo vorku kosti jedného malého dieťaťa. Už zaviedli vyšetrovanie. — V Teplici dňa 18. apríla tri stodoly zhoreli. — V poprádskom lese sa istý Juro Mrenko, obyvateľ poprádskej obce. — Zo Švedléru nedávno šiel do Ameriky istý mladý haviar menom Ján Schmögler, doma nechajúc svoju starú matku. Nepotesiteľnej matke tak bolo ľúto za svojim jediným synom, že od žiaľu zomrela. Keď to jej syn v Amerike počul, mu tiež od žiaľu srdce puklo a šiel za matkou svoju na druhý svet. — V Levoči ukradol dakto Linkešovi, gymnaziálnemu profesorovi na odpočinku z izby 760 korún. — Vo Spiši bola neprijemná, špatná Veľká Noc, v prvý sviatok snah padal, tak že celá príroda bola biela. V nasledujúce dni sa potom vo dne oteplilo, len noci boli zimné, mrazivé, zvláštne dňa 26. apríla v noci bol veľmi tuhý mráz. Od 28. apríla už aj noci boli teplejšie a vo dne bolo vyše 20 gradov tepla. Dňa 10. mája večer poslal Pán Boh už veľmi očakávaného dážďa a ršalo celú noc. Jarné polné roboty sú už skončené.

Významný chýr. K 19-mu číslu pripojili sme objednávajúci hárok na kopy. Kto si teda dobrú kopy žiada, nech nemešká takú ohľadom na pokročilý čas čím skorej u mňa objednať, aby som objednané kopy v určitom čase pressne odoslať mohol, bo s koncom mája a s počiatkom mesiaca júna tolko kôš sa od nás žiada, že sme sotva v stave každé objednanie dosť skoro vybaviť. Objednanie treba nasledovne adresovať: Blahorodý pán *Pavel Sohr, Somogy-Szill*.

Upozornenie. Viac ráz obrátili sa už ku nám jednotlivci s tým, zdá sa, že je spoľahlivý ten alebo onen ústav sprostredkujúci požičky? Otázka táto bude napozatým zbytočná, bo hľa my odporúčame, a síce veľmi vrele, jeden taký výborný ústav, ktorý je bezpodmienečne spoľahlivý, a nadto ešte aj je nie sprostredkujúci, alebo požičky sám prevádzajúci ústav, tak že trovy prosredníctva môže si usporiť ten, kto sa tu uchádza o požičku. Tento ústav je: «Kisbirtokosok Országos Földhitelintézet» v Budapešti.

Spadol s koňom do Dunaja. Dvaja členovia budapeštianskeho veslárskeho klubu pri obci Szentendre vy-

slobodili z Dunaja jedného 16ročného chlapca. Chlapec šiel na koni popri brehu, ktorý sa pod ním odrazu preválil. Chlapec padol do Dunaja a prúd ho i s koňom strhol. Začal kričať o pomoc, načo bežali k nemu dvaja veslári a ho i oratorali. Kôň sa utopil.

Sedliacka vzbura. Zo srbskej dediny Carkovo asi dvesto paliciami a sekerami ozbrojených sedliakov došlo ku dielňam srbskej dunajskej paroplavebnej spoločnosti, ktoré sú na konci mesta Belehradu na brehu rieky Sávy. Sedliaci vyslovili sa, že fabričná osada prináleží obci Carkovo a žiadali, aby im dielne hneď odovzdali. Fabrických robotníkov sedliaci vyhnali z dielni a sekerami a kladivami spustošili všetko. Rychtára, ktorý doviedol sedliakov, potom ich ale chcel prekaziť v pustošení, sedliaci chceli ho hodiť do Sávy. V tom ale prišli belehradskí policajti, ktorý rychtára vyslovodili z rúk vzbúrených sedliakov. Rychtára a viac sedliakov zatkli.

Súbežné vyzvanie. Uh. štátny ústav pre hluchonemých v Budapešti v nasledujúcom školskom roku prijme asi 45 nových žiakov. V prvom rade prijati budú síce hluchonemí zo sídelného hlavného mesta a z jeho okolia, v druhom rade ale prijmu sa z bár ktorého miesta našej krajiny takí hluchonemí, ktorí útraty vydržievania svojho zabezpečiť vedia. Ponevác prijatie do ústavu stáva sa dľa poriadku dorazenia zadaných prosbopisov, radno jest, aby patriční rodičia prosbopisy čím skôr doposlali. Ďalšie vysvetlenie a tlačené formuláre ku prijatiu potrebné zdarma zasiela na žiadosť správa ústavu. (Budapest, VIII., Mosonyi-utca 8. číslo.)

Falošná cisárovná. Z New-Yorku oznamujú, že v Bostone tamojšia polícia odhalila veľké klamstvo, ktoré v talianskej štvrti spáchala jedna ženská. Žena volá sa Mária Terezia Travo a všade hovorila, že ona je vdova po cisárovi Maximilianovi, cisárovná Šarlotta a takto oklamala ľahkoverných ľudí o 40.000 dollárov. Žena mala aj jedného spoločníka, ktorý sa vydal za dediča trónu Rudolfa, čo sa mu tým snadnejšie podarilo, lebo v Amerike je ešte mnoho ľudí, ktorí si myslia, že princ Rudolf ešte žije. Mária Travo žila ozaj po panovnícky. Doma vždy nosila na hlave korunu a držala okolo seba celý dvor. Že jakým prefikaným spôsobom klamala ľudí, to dokazuje aj nasledovný prípad. Keď pred pár týždňami jedna rakúsko-uhorská válečná loď prišla do bostonského prístavu, šudierka s veľkou spoločnosťou šla v ústrety lode a vec tak sriadila, že jej člnok práve vtedy došiel k rakúsko-uhorskej lodi, keď válečná loď pozdravila americkú flottu s výstrelami. Hovorila, že vystrelili na jej poctu.

Kto na svoj majetok záložnú požičku mieni si vypožičať, tak nech sa s dôverou obráti ku «Kisbirtokosok Országos földhitelintézet» **Budapest, V. ker., Géza-utca 2. (svoj dom).** Tento ústav dáva tak malú ako aj veľkú požičku, preto aby bolo spomoženo stredného a malo-hospodárom. Pre toto požičky už od 300 korún dáva. Kto veľké úroky prinútený je od jeho dlhu platiť, tomu náš ústav s lacnou požičkou ľahko môže pomôcť na jeho ťarchách. Predošlých veriteľov tento ústav s touto požičkou vyplatí, a za lacné peniaze odpravi všetky tie prekážky, ktoré sú s dávaním tejto požičky spojené. — Požičky sa do poly ceny majetku môžu zplácať na 15, 22, 25, 33¹/₂, 34 alebo 50 rokov. — Keď dlžník poriadne platí, ústav náš požičku nemôže vypovedať, ale dlžník svoje dlhy bárskeďy, lebo v celkosti alebo v čiastkach bez všetkých po- bočných výdavkov môže si splatiť. — Ústav tento dáva záložné požičky na 5% a na 4¹/₂%-ové požičky bez všetkého zťahnutia v hotových peniazoch vyplatí. — Komu je požička zapotreby, ten nech sa s dôverou obráti na tento ústav, odkiaľ každému na jednoduchý list vďačne dájú vysvetlenie.

HOSPODÁRSTVO.

O opatere hydu.

Prišla ku nám na návštevu stará tetka. Je to chytrá gazdina po celom okolí. I pokiaľ sa viac dní u nás zabavila nuž nám zo skúsenosti jedno-druhé povyprávala. Pravda s mnohým nebola spokojná čo u nás videla. Skoro každé jej druhé slovo bolo, vy mladé ženy sa ničomu nerozumierte. Šperkovať sa áno to viete, ale okolo gazdovstva dozierať alebo vedieť ako sa má drúbež opatrovať, to prevyšuje váš rozum.

Tak nám povedala stará tetka aby sme kvočky keď kuriatka vysedia, v teplej mydlovej vode dobre poumyvali. Keď sme ju náležite umyli, treba nám ju dobre potierať a položiť v teplom mieste do čistého košíka aby celkom uschla, na malé kurence posadíme ju až na druhý deň. Kým kvočka na vajciach sedí, darmo ju presadzujeme z jedného koša do druhého, vzdor tomu dostane vši a dostanú ich aj malé kurence. Malé kurčatá jestli by dostaly vši, máme nasledovne opatrovať: vezmeme trochu zacherlínu, pomiešame ho s trochu sirkovým kvetom a týmto miešaným práškom posypeme ovšivavým kurencom trochu hlavu, pod bradu a pod krídla dáme tiež trochu tohoto prášku a potom pustíme kurence na slobodu. Keď po jednej hodine kurence pozremo, to vidíme že z nich všetky vši vypadaly. Veľmi sa odporúča kurencom dávať aspoň ráz cez deň na drobnučko posekanej červenej cibule. Kvočky čo na vajciach sedia veľmi často dostanú lejačku, tak že pod sebou často všetky vajcia zabrizgajú. Nejedna gazdina dá sa potom takéto vajcia umývať, tu je ale zas rozum kratší ako sú vlasy takej gazdinej, bo kroz umývanie vajcia prestidnú a potom ich môžeš von vyhodiť. Kvočky preto dostávajú lejačku, to kým sedia veľmi vysmádnú a keď im dáme žrať naslopú sa najprv vody. Preto je dobre kvočkám dať najprv žrať a až potom keď sa nažraly, dať im trochu vody. Takýmto spôsobom kvočky nikdy lejačky nedostanú a dobre vysedia.

Takéto a podobné rady dávala nám stará tetka. Dozierať sama, či to verne nasledujeme čo nám povedala. Darma je, tí starí sa veru okolo domácnosti všetkému lepšej rozumeli ako to terajšie mladé pokolenie. Starých treba mať teda v každom ohlade vo vážnosti. Keby sa terajšie gazdine držali obyčajov starých, to by veru lepšie vyzeralo v našich gazdovstvách. Najmä dobré rady starých treba si všímať. Bo dobré rady sú hotové peniaze!

Ratovanie lichvy v čas ohňa.

Hroznej škody narobia požiare. Minulého roku predovšetkým žúrili požiare po všetkých stranách vlasti. Neše-

redné suchá, no nepozornosť, ľahkomyselnosť v mnohých pádoch snád aj zlost zapríčinily tieto veľké nešťastia. Požiarom padajú v obeť nielen príbytky, gazdovské stavia, zásoby krme, ba i celé úrody lež mnohokrát i lichva a celá drúbež čo sa na gazdovskom dvore nachodí. Preto je dobre vedieť ako sa v čas tohoto nešťastia jedno-druhé ratovať môže.

Kone n. pr. veľmi ťažko je z maštale vyvieť, keď oheň do maštali žiari. Keď ich ale sputnáme alebo keď ich oširujeme, dáme na ne totiž chomúty alebo hámy ľakšej sa dajú von z maštale vyvieť. Rožnú lichvu žiara ohňa chytro zaslepí, preto ju treba tak náhlo ak možno odviazať. Mnohí v čas ohňa vrhly rožnej lichvy na hlavu vreco alebo pokrovec a tak bez nehody vyviedli von lichvu z horiacej maštale. Toto pravda dá sa previesť len v maštálach kde niekoľko kúskov stojí. Kde je ale maštala plná lichvy, tam ju len chytro treba poodvazovať. Ošípané v čas ohňa za celý svet nechcejú ísť von z chlieva, treba ich vyniesť alebo vytiahnuť. Sličky a iný hyd treba do mechov, vriec pohádzať, a len tak ich môžeme oratovať. Mámeli včelin a príde nám ten oratovať, to musíme najprv výlety, diery na klátoch zapchať a keď sme kláty postavili na bezpečné miesto, diery hneď pootvárať, aby sa nezadusily. Veľmi ťažko je ovce z horiaceho stavania ratovať. Jedon gazda vypráva že mal v ovčiarne 140 kusov oviec. Ako oheň vypukol, pošastilo sa všetky ovce z ovčiarne von vyhnať, už byly vonku, tu sa ich niekoľko zvrtilo, za tymito utekaly druhé a 70 ich zpiatky vbehlo do horiaceho stavania, kde potom zhorely. Keby bol bojtár bránu ovčiarne zatvoril ako ovce von pustil, byly by sa všetky oratovaly. Ovce ostatne aj naviknú na žiaru ohňa a dajú sa ľahko ratovať. Ovcám obyčajne večer keď ich do ovčiarne zatvárame dávame sol. Dávajme im túto sol v rozličných hodinách v noci pri lampáši, tak naviknú na svetlo. Chrániť sa musíme aby sme pri ratovaní lichvy nerobili veľkého hluku a kriku. Bo sa lichva tohoto kriku ešte viacej naľaká ako ohňa.

Gazda má byť obozretný, to je prvé pravidlo hospodárstva. Pri tej najväčšej obozretnosti nedá sa však mnohokrát vyhnúť nehodám. Preto nech každý obozretný gazda svoj majetok, stavania, úrodu zavčasu assekuruje, zabezpečuje proti nehodám požiaru. Pokiaľ ale naše zabezpečujúce spoločnosti nachodia sa z väčšej stránky v židovských rukách, preto nech si hospodár a gazda dobre pozre najprv tú assekuráciu spoločnosť u ktorej majetok svoj chce zabezpečiť, aby v čas nehody neostalo mu zo sekery len porisko!

Akú úrodu môžeme očakávať?

Uhorské ministerium orby s 15. májom uverejňuje zprávu o stave sejby a poľného hospodárstva.

Dľa tejto zprávy jesenné a jarné práce poľné možno bolo vôbec svojim časom vybaviť. Dotyčomo zimného času len na toľko sa ľudia všade ponosovali, že bolo málo dažďu a málo sňahu. Vo veľkých úzkostiach nachodili sa gazdovia v čas jarného počasia. Počasie apríla rovné bolo po celej krajine s výnimkou niektorých miest. Za-

čiatok apríla ako pokračovanie marca bol studený, suchý s mnoho vetrámi. Na mnohých miestach boli bohužiaľ aj mrázy, nadovšetko na pravom úbreží rieky Tisa. S 10. májom nastalo počasie vlažné a prišli aj dážde, pravda kde v menšej, kde vo väčšej miere. Na sucho sa doposiaľ ľudia ešte neponosujú.

Nepriaznivé výhľady sú v stolicích Békés, Szabolcs, Jász-Nagykun-Szolnok, Csongrád a Hajdu. Priaznivejšie výhľady sú na Dolniakoch a v západných krajoch, kde rastliny, nadovšetko zbožie dobre stojí a kde následkom toho výhľady sú na dobrú prostrednú úrodu. Tu i lúky, pasienky a zeleniny lepšej stoja. Lichva kroz to že sa môže vyhánať na pašu a že sa jej dostane zelenej krme je v lepšom stave ako pred týždňami. Krma vôbec včul nikde nechýbuje.

Práce vo viniciach vybavujú sa všade načase. Vinič sa aj dobre vyvíja. Na mnohých miestach ale mrázy narobili veľa škody. Včul tiež zo všetkých strán krajiny dochodia ponosy, že je mnoho chrústov a mnoho húseníc. V stolicích Bács a Torontál narobil ľadovec mnoho škody. V stolicích zas Csanád, Torontál a Bács-Bodrog ukazuje sa veľká mhlá. Až neprídu daaké nehody očakávať možno teda vôbec prostredno dobrú úrodu.

DOPISY.

Viedeň.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Dôstojný Pán Redaktor!

Úctive prosím, ráčte nasledovné riadky uverejniť v našom obľúbenom «Krešťane».

Som už jedenásť rokov odberateľom «Krešťana» ale som doposiaľ nemal príležitosti, abych bol dačo napísal. Včul ale sdeľujem akej radosti sme sa tu vo Viedni v šiestom okrese dožili 11. mája. V tento deň išli totiž naši starší školáci ku prvému svätému prímaniu. Už o siedmej hodine zošli sa dietky krásne vyobliekané, dievčata v bielych šatoch s vencami v škole VI. okresu a prišli s nimi aj matky. Netrvalo dlho, dostavili sa do školy i miestni duchovní v kňazskom ornáte a so zástavami a potom islo sa v sprievode pod zástavami a s krížom do farského kostola. Tu na tejto processii nás ale jeden objav veľmi radostne prekvapil. Nachodí sa neďaleko školy jedna veľká fabrika a tlačiareň. Pred týmto stavaním stoja obyčajne robotníci do pol osmej rano. Sú to sami socialdemokrati. Štyri roky sú tomu, čo títo robotníci veľký škandál urobili, keď na Božie telo processia okolo nich išla. Báli sme sa aj teraz, že sa zas zabudnú. Nuž ale ako by sa bol daaký zázrak stal! Ako socialdemokratickí robotníci náš sprievod s dietkami zazreli, pekne stali na bok, vzali čiapky dolu a nedali žiadnej

príčiny k pohoršeniu. Bez prekážky prišli teda naše dietky do farského kostola a pristúpily s najhlbšou pobožnosťou ku prvému svätému prímaniu. Nad týmto vznešeným pohľadom všetci prítomní rodičia hlboko až ku slzám boli pohnutí. Ozaj za vieru tak vrele zaujatých učiteľov prial by som všetkým obciam u nás!

Pri tejto príležitosti treba mi ale nečo napísať aj o tom, čo sa u nás doma robí. Nedávno som dostal list od môjho švagra z volebného okresu moravsko sväto-janského. Opisuje tu chudíak ako ho a aj druhých voličov prenasledujú za to, že na ľudovú stranu hlasovali. Veď už mesiace od voľby minuly, čo ich teda ešte vždy prenasledujú? Ukazuje to na veľkú nezralosť tých našich liberálov, že sa opovážia občanov za to prenasledovať, že oni pri voľbách len svoju občanskú povinnosť vyplnili. Podistým očakávame ale, že sa tieto smutné pomery u nás k lepšiemu premenia aknáhle dostane krajina vládu. Presvedčení sme o tom, že všetkým liberálom prejde chuť, nevinných ľudí prenasledovať. Nová vláda bude zaiste všetkým prísne na prsty klopať, čo si krajinských zákonov nevšímajú a keď sú liberáli myslia seba, že im je už všetko dovolené. Ľudáci majú teda vytrvať a nesmejú sa ničoho báť, bo tiranstvu liberálov uderila už posledná hodina. S Bohom!

Freištich.

***

Žilina.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Veľactený Pán Redaktor!

Ráčte byť tak láskavý, týchto pár riadkov v našom obľúbenom «Krešťane» uverejniť.

Dávno som sa chystal, že pošlem dopis do nášho milého «Krešťana», neprišiel som však k tomu až teraz. Teraz tiež len to ma povzbudilo aby som sa pera lapil, že som náhodou čítal u žida akési noviny čo od nedávna v Pešti vychádzajú. Poprosil som žida, aby mi až má viacej týchto noviniek ukázal. Vytiahol on na to z kúta celý pakeľ týchto usmúlaných novín. Prezrel som to a presvedčil som sa o tom, že tieto novinky aké boly z vonka usmúlané, tak je usmúlaný aj celý jejich obsah. Bo tam neni iného čítať ako samé nápady na katolícke kňazstvo. Stojí tam že sú katolícky farári liberáli a aj to je tam napísané aby farníci obžalovali svojich farárov. O biskupoch tak píše ako keby to boli dedinskí hlásníci. A tak to ide vo veľa pokračovaniach bez konca kraja. Stoja tam aj o ľudovej strane a o našom «Krešťane» všeliaké cigáňstva. Nad týmto som sa ozaj pohoršil a neviem pochopiť ako môže človek zdravého rozumu takéto sprostosti písať. Nevieť kto môže takéto veci písať. Katolík to nemôže byť. Bo veď katolík sa ešte natoľko snád nezabudnúť že búri ľud proti duchovným a biskupom. Musí to byť teda alebo luterán alebo žid, alebo daaký podplatený liberál. Tieto novinky by žiadon katolík ani do ruky nemal vziať, nehodia sa ani k tomu aby si dakto do nich sadla zapakoval. «Týždenník» sa volajú tieto noviny. No je mi to pekny «Týždenník». O našej ľudovej strane píše, že je zkozáčená. No zkozáčení sú tí čo takto píšu. Na druhom mieste píše zas to že je ľudová strana

zkoalizovaná. Preto vás teda bolí tá vaša hlava, že sa ľudová strana pripojila ku spojenej opozícii. Či sa mala ku vám pripojiť, alebo sa mala pripojiť k židom a k liberálom?

My Žilinci sme slobodní občania a veriaci kresťania. My sa nedáme ani strašiť, ani terrorisovať. My na toho ablegáta hlasujeme, ktorého poznáme. My sa pevne pridržiujeme ľudovej stránky, bo to neni stránka všeliakých politických pobeťahov, ale je stránka ľudová, za ktorou stojí ľud, ktorá bráni práva ľudu, ktorá zastáva náboženstvo ľudu a ktorá programmu jej vždy verná ostane. My Žilinci od jakživa máme svoje politické presvedčenie a toto ani za poklady celého sveta nezapredáme. Malé deti si strašte, nie ale Žilincov!

S úctou

Žilinský ľudák.

Púť do Maria-Remete. Dňa 11. júna o pol 7-mej hodine pôjde púť z kostola velebných otcov Karmelitov na «Angyalfölde» do Maria-Remete. Na milostnom mieste sprievodca púte bude slúžiť sv. omšu a držať kážeň. Ku tejto púti v mene Pána a úctive povoláva všetkých mariánskych ctiteľov a veriacich z celého okolia ako i veriacich kostola františkánskeho a kostola svätého Jozefa. v Budapešti. *Jozef Pejes*, spevár.

Ztratený chlapec. Odbehol mi z domu chlapec. Má 11 rokov, oči a vlasy modré, tvár guľatú. Nemá knižky, ani iného vysvedčenia. Kade chodí nemenuje svoje meno. Volá sa Michal Solčanský. Patrí do Beregszegu. Kto mi ho dovede, tomu sa s povďačnosťou odmením. Otec Štefan Solčanský.

Upozornenie.

Po viackrátovom upozornení našom, opätovne musíme žiadať našich velactených predplatiteľov, aby pri oznámení premeny bydliska nezapomenuli sdeliť nám aj najposlednejšie miesto prebývania svojho, lebo tým činom umožnia nám spešné a akurátne dopravenie časopisu na patričné miesto, kdežto v páde by toto oznámiť zameškali, expedícia naša nenie vstave poslať časopis na novú adresu patričných.

Administrácia.

Spisy redakcii zaslané.

Katolícka Budapešť. Práve teraz vyšla z tlače jedna maďarská knižka pod názvom: «*Katholikus Budapest*». V tejto knižke najdete dopodrobna opísané všetko to, čo sa len katolíckeho v Budapešti nachádza. Kolko je tu kostolov, kolko kláštorov, kde a kedy konajú sa bohoslužby a v akom jazyku, kde sú katolícke sirotince, útulne, nemocnice, ústavy pre chudobných, kde má sa

obrátiť robotník alebo slúžobná: všetko toto a mnoho iného poučného najdete v nej. Kto je v Pešti neznámy, keď príjde sem, kde sa môže v tej alebo v onej záležitosti obrátiť. Preto by bolo potrebné, aby každý duchovný a každý kat. kruh mal túto knižku pri ruke, žeby mohli v páde potreby dobre poradiť takým, ktorým treba je do Pešte cestovať. Knižka táto má 143 strán a obsahuje veľmi mnoho obrázkov o kostoloch, školách peštianskych atď. Cena jedného výtisku je 1 koruna. Hláste sa, čo znáte maďarsky o túto knižku takto: «*Regnum Marianum*». *Budapest, VII., Damjanich-utca 50.*

Životopis sv. Alojza Gonzagy S. J. Redakcia «Posla b. Srdeca J.» obstarala sa o nové vydanie Života sv. Alojza. Životopis tento je v každom ohľade odporúčania hodný. Opísané v dielci udalosti svätého vyobrazujú sa 30 obrázkami milým, zaujímavým spôsobom. Starí a mladí budú ho zarovnak s veľkým osohom čítať. Cena (navzdor toľkých obrázkov) mäkkoviazaného výtisku 50 halierov krem pošty. Tvrdo pekne viazaného výtisku 70 halierov. Pre Ameriku a Rusko: mäko 60 halierov, tvrdo 80 halierov. K dostaniu v Trnave.

Obzor. Časopis pre hospodárstvo, remeslo a domáci život. Ročník XVII. 1905. — Číslo 3—4. Vychádza koncom každého mesiaca. Predplatná cena na celý rok 2 K. Zodpovedný redaktor a vydavateľ Karol *Salva* v liptovskom Ružomberku.

Odkazy redakcie.

Do pozornosti všetkým: Kto chcete predplatiť alebo adresu svoju premeniť, alebo kto reklamujete, vždy len takto musíte sa u nás hlásiť: *Kreštan kiadóhivatala Bpest, IV., Ferencz-József-rakpart 27. szám.*

Magurčan. Haligovce. Dopis pozde prišiel. Ďakujeme. Uverejní sa v budúcom čísle.

T. S. Grunik. Cameron. L. A. U. S. A. Predplatné je vyplatené na celý rok. Píšte obsirnejšie o vašich pomeroch.

J. Č. Zsolna. Dopis uverejňujeme. Nože sa tam hýbajte, aby páni mešťania držali náš časopis.

S. H. Nagyszombat. Trnava spí? Prosíme o dopisy. Rozširujte «Kreštana».

Ceny potravných článkov.

Úradne značené priemerné ceny za 100 kilogramov. *Pšenica*: tiská K 18.30—18.95, peštianska K 18.25—18.80, belehradská K. 18.25—18.85, banátska (77 kilogramová) K. 18.10—18.85. — *Raž*: K. 14.70—14.90. — *Jačmeň* na krm K. 14.35—15.20. — *Ovos*: prvotriedny 14.50—14.90, druhotriedny 14.30—14.50. — *Kukurica*: K. 15.15—15.30. *Repica*: K. 22.50—23.00. — *Proso*: K. —. —.

Otruby: K. 13.20, hrubé K. 13.20.

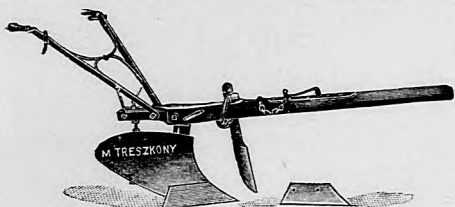
Strova: Veľký biely *bôb*: K. 27.00—28.00, tmavý K. 18.00—19.00, drobný K. 28.00—29.00, tarkavý K. —. — *Hrach*: K. 31.00 — *Šošovica* veľká čistá K. 44.00. — *Ko-*

nočné semä: K. 27.75—28.00. — Lanové semä: prima K. 18.00—19.00. — Rasca: K. 62.00—64.00. — Mak: sivý K. 53.00—54.00, modrý K. 56.00—57.00. — Ladník: K. 14.00 do 15.50. Všetko 100 kilogr.

Koloniálny tovar: Cukor raffinovaný K. 80.—50—81.50, kockový K. 82.00—83.00, kandis biely K. 84.00, žltý K. 82.00 za 100 kilogr. s pobravnou daňou.

Petrolej: americký (*) vo veľkom prima K. 42.50 ruský (***) K. 40.50 za 100 kgr.

Páni hospodári!

Len umia dostanete tie najlepšie, tohto času za najdokonalejšie uznánie hospodárske stroje

ako: mláfačky s ocelovými guľčkami, ktoré idú o polovicu ľahšie, než ktorékoľvek iné, žentúre, rajtáre, sečkovice atď. — Cenníky zašlem na žiadosť zdarma a franko.

Michal Treskoň fabrikant hospodárskych strojov v Bytči (Nagy-Bitce).

Ti páni, ktorí by chceli za províziu prevziať zastupiteľstvo a odpredaj mojich strojov, nech sa o podmienky obrátia na mňa.

Oznamy * *
* * prijíma
administracia

„Krest'an“

Budapest,

Szentkirályi-úlica 28.

Lacné české perie.

5 kilo nové tmavé driapané 9 kor. 60 hal., lepšie 12 kor. Biele mäkké, jak páper 18 kor. — 24 kor. Biele ako snah mäkké ak páper. driapané 30 kor. — 36 kor. Rozposielanie s dobierkou franco; zamenaie a nazpät prijae je pod touti výnimkou dovolené jestli sa na potové útraty vynahrada. **Beneditkt Sachsel, Lobes 135** (pošta Pilsen Cechy.)

Vyzvanie.

Dľa 249. §. kupeckého zákona vyzývajú sa veritelia bzinského gazdovsko-potravného a úverného spolku, aby požiadavky svoje oproti spolku za 6 mesiacov od tretieho uverejnenia tohoto vyzvania správe spolkovvej oznámili. **Správa.**

Za 5 zlatých

posiela na vidiek s poštovou dobierkou: **krajinský súknovývozný obchod Budapešť, Rottenbiller-u. 4/3. č.** na úplný mužský odev 3 metry dotsatsného súkna fajnového, černého, tmavomodrého, sivého, barnavého farby alebo kamgarnu. Mustry neposelajú sa pre veľké výdavky.

Na 8 dňovú próbu.

Pošlem každému «á la Bonheur» gavalierske hodinky, ktoré majú s opravdivejiernej ocele shotovený vrchnák šlapké hodinky pohybujúcim a viditeľným balansom na 36 hodinových a prave sostavených kameňoch a spohybujúcim verkom. Savázujem sa po 8 dňoch hodinky spätky vziať a jejich cenu primavrátit. Riadna tabrična cena je s reťazkou a futrálom: 3 zl. tie iste l. jakosti a prilíž šlopké: 4 zl. so zlatom a striebrom cifruvaným vrchnákom 4.80, so slyatým plaque vrchnákom (5 ročna trvácnost) 5 zl. Strieborné 6 zl., zlaté 80 zl. Ku každým hodinkám písobná 3 ročna záručka. Rozposielanie s dobierkou skrz prvý najväčší hodinkový sklad **MAX BÖHNEL** hodinár Wien, IV., Margarethen strasse 38. c a kr. úradom liferant

Pytajte zdarma a franko s 1000 obrázkamy opatrený cenník. Pozor! Niklové alebo ocelové «Strapa Roskopt» hodinky so zárukou 2 zl.

Poranenie

jakéhohol'vek druhu nutno je chrániť pred zanečistením,

ponevac týmto z najmenšieho poranenia môže sa vyvinuť rana ťažko zahojiteľná a nebezpečná. Osvedčeným a dobrým prostriedkom ku chráneniu rán je od 40 rokov známa zmäkčujúca a výtažná masť, takzvaná **Pražská domáca masť**, ktorá chráni rany, zánety a bol'asti mierni a javi chladivý účinok a tým ku zaceleniu a hojeniu rán prispieva.

Objednávky vybavujú sa obratom posty.

1 krabica (dáhev) 40 halierov. Pri vopred zaslaní 3 K. 16 hal. zasielajú sa 4 krabice, alebo za 4 kor. 60 hal. 6 krabic franko na všetky stanice Rakúsko-Uhorska.

VYSTRÁHA! Všetky čiastky obalu opatrené sú ochrannou známkou.

Hlavný sklad

B. FRAGNER, cis. a kr. dvorný dodavateľ lekárnä „U čierneho orla“ v Prahe, Malá Strana 203. roh Nerudovej ulice.

Sklady v lekárnach celého Rakúska

Hlavný sklad u Jozefa Töröka v Budapešti.

11.

Každá Gazdina môže byť pišná na svoju kávu!

Kathreiner Kneipp sladová káva

tam, kde kávu pijú, nemôže nikdy chybovať!

o o o

Len pytajte tuto kávu vždy v zatvorených bálkach známkou »Kathreiner«, a neslobodno nikdy kupovať, čo sa otvoreno dávaža!

Telegram!

Sukne Lodenové, polovlnené, rôznych a stálych barev, 1 kus po 65—70 kr., sukne „Mandžuria“ (novinka!) po 1 zl. 20.1 zl. 25 kr. vyrábí a dobírkou zasilá: **Adolf Jelinek** v Lisku, p. p. Jimramov, Morava. Nehodíci se zboží buď v ymením, aneb vezmu zpet a pen ízevratím; nespokojenosť vylou-čena! — Do 5 Kg. balika se vejde 7 sukni! Vzorky zdarma franco!

Žiadajte si cenník.

Zdarma a bezplatne zašlem môj, v slovenskej reči, bohate ilustrovaný cenník, ktorý viac než 1000 obrazov obsahuje rozličných hodín, zlatých a strieborných predmetov ako aj hudobných nástrojov

HANNS KONRÁD

I. hodinová fabrika a exportní obchod

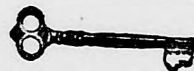
BRÜX No. 1493. (Česko.)

SCHICHT-MYDLO

„Jelen“ **alebo** „Klúc“
so známkou.

Najlepšie a najvýdatnejšie a tak aj najlacnejšie mydlo. Bez akýchkoľvek škodlivých čiasťok!

Vsade k dostaniu!

Vsade k dostaniu!

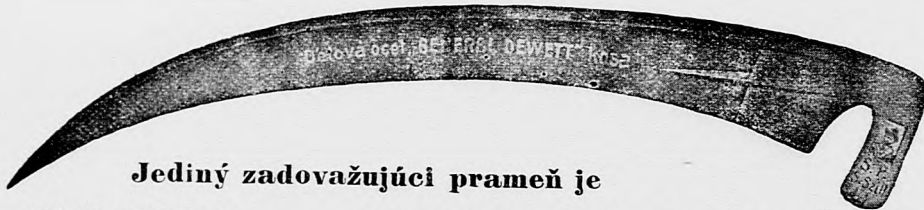
Pri kupování ale obzvlášte na to pozorujme, aby každý kus mydla opatrený bol názvom „Schicht“ a s jednou hore označených ochranných známok.

Najlepšia kosa na svete je „kosa z delovej ocele generála Devetta“,

ktorá je z najvýbornejších kovov složená shotovená je z najlepšej a najvýbornejšej delovej ocele, a s takou umeleckou vedou je dvojnásobne zahartovaná, že jej možnosť vzdorovania stojí na najväčšom stupni a prevyšuje všetko, čo sa v tomto obore nachodí.

Ochranná známka.

Jediný zadovažujúci prameň je

PAVEL SOHR, v SOMOGY-SZILL-E,

ku ktorému majú sa zaslať všetky dopisy a objednávky, týkajúce sa kôs generála Devetta

Ceny kosa generála Devetta z delovej ocele sú:	65	70	75	80	85	90	95	100 cm.
	95 kr.	1 zl.	1 zl. 05 kr.	1 zl. 10 kr.	1 zl. 15 kr.	1 zl. 20 kr.	1 zl. 25 kr.	1 zl. 30 kr.

Pri objednaní 5 kusov poštové výdavky znáša firma. Pri objednaní 10 kusov tiež dielňa znáša poštové výdavky a k tomu jednu kosu ešte zdarma zašle. — Za každú kosu z delovej ocele generála Devetta dielňa ručí a nezodpovedajúcu kosu dielňa bez všetkých útrat začaruje (ale zo skúsenosti vieme, že medzi 1000 kusami sa ani jedna zlá nenachodí.) Pravá novota! Vyznačená koša zľahujúcim kľúčom 20 kr. «Diadal» náčinia ku nakutín, kladívko, a penka 85 kr. Amerský brusiaci kameň pre kosu na svete najlepší 20 kr.

Objednávky sbierajúcim dáme osobitnú vzáctnu výhodu. — Každý nech si žiada cenník na dopisnici.

S kosou z delovej ocele generála Devetta pri jednom brúsení možno na diaľku 250—300 rokov kosiť. Jedno nakovanie dostačí na viac dní. Kosa z delovej ocele generála Devetta zhotovená je po ruke

Diamantová ocelová britva s trojročnou zárukou za 1 zlatý 50 krajciar. Cenná britvová pošva zdarma.

jedného riadneho kosca, vykovaná a vyprobovaná zašle sa so zárukou. Preto nech si nikto do tých čias kosu neobjedná, kým si od výšmenovanej firmy obrázkový cenník nežiadal, ktorý zdarma mu zašle.

